

BUYRULDI

Prof. İ. HAKKI UZUNÇARŞILI

T. T. K. azasından Balıkestr Meb'usu

Emretmek, ferman etmek, hükmeylemek manalarına gelen «buyurmak» mastarından alınan «buyruldu» tabiri Osmanlılarda bir tabir ve bir ıstılahı mahsus olmuştur. Buyurmak mastarından alınarak türkçemizde kullanılmış ve kullanılmakta olan bir hayli müştakları daha vardır. Meselâ buyruk, emir, hüküm, yarlıg, ferman manalarına geldiği gibi buyruk tutmak, emir ve fermana itaat etmek, muti olmak demektir: buyurma = emretme demek olup elden buyurtmak, elden havale ettirmek, verilen hükmü kâğıdın üzerine yazdırmak, kâğıt buyurmak, icab eden maslahatı tahriren emir ve havale eylemek mefhumlarını ifade eder. Makamı tazim ve ihtiramda, ifade buyurmak, teşrif buyurmak, ikamet buyurmak, emir buyurmak, iltifat buyurmak gibi mürekkeb mastarlar bugün dahi lisanımızda kullanılmaktadır.

Buyruldu ve buyuruldu (buyuruldu) ıstılahı Osmanlı Devleti muamelâtında, Vezir ve Beğlerbeğiler tarafından bir işin ne surele yapılacağı hakkında ya re'sen veya bir muamele üzerine derkenar suretiyle verilen direktifin adıdır. Her hangi bir iş hakkında (şöyle yapılması emrolundu) yerine tazimen (şöyle yapmak buyuruldu), (...hükümleri yazılmak buyuruldu), (Babıâliye takdime müsa-reat edesiz deyu buyuruldu), (... hilâfından mücanebet idesiz deyu buyuruldu) ilâh... gibi emirlerin sonuna gelen bu tabiri mahsustan dolayı Veziriâzam, Vezir ve Beğlerbeğilerin emirnâmelerine «buyuruldu» denilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun ilgasına kadar sadrıâzamların ya re'sen veya bir muamele dolayısıyla mektubi kaleminden yazılan kâğıtlara « buyuruldu-i sâmi » ismi verilmektedir. Bu buyuruldu'nun divan yazısı diye maruf olan yazı yâni «divanî yazı» ile yazılması ve baş tarafına da Sadrıâzâmın ismini havi sadaret mührünün basılması usuldendi. Bu buyuruldu'nun sonundaki «buyruldu» tabiri Tanzi-

mattan itibaren eski şeklini değiştirmiş ve nûmuneler arasında görüleceği üzere daha kısa bir şekil almıştır.

Buyruldukların sonundaki «buyruldu» tabirinin bir işareti mahsus şeklini almasından sonra o şekle bakarak bunu « emrimdir » diye okuyanlar da vardır: Hattâ ben de tetkik ettiğim yüzlerce vesikadaki bu yazıyı emrimdir diye okumakta idim. Merhum muallim Cevdet ise muamelâtın hitamına delâlet eden « resit » kaydı ile bunu karıştırmıştı; fâkat başvekâlet arşivindeki tasnif heyeti azasından Bay Fehmi bu vesikaların en eskilerinden başlayarak bunları tetkik etmeğe başlayınca «buyruldu» tabirinin nasıl bir şekli mahsus haline geldiğini meydana çıkarmıştır.

Bu vesikaların şimdiki halde en eskisi 990 H. 1582 M. tarihli olup Divanı Hümayundan Veziriâzam namına yazılan derkenardaki buyruldu yazısı aynen şöyledir.

بیورلدی ۲ ص ۹۸

995 H. 1587 M. tarihli Balıkesir kadısının bir ilâmın üzerine divandan yazılan derkenardaki buyruldu yazısı ile şu suretle yazılmıştır.

بیورلدی ۲ ص ۹۸

Burada buyruldukların « bu » harfleri görülmekte ve her iki buyruldukların şekilleri de birbirine benzemektedir. Divan derkenarı «Rados Beyine teslim olunmak buyuruldu» diye yazılıdır.

997 H. 1859 M de İbrâil kadısı ve aynı zamanda müfettiş tayin edilmiş olan Mahmud'un gönderdiği bir inha üzerine «mahlûl ise buyruldu» derkenarının buyuruldu bundan evvelkine müşabih olup kuyruğu uzundur ve şöyledir:

983 H. 1575 M. de zeamet Beratını zayi eden Dülgerzâde Mustafa Çavuşun Beratının tecdidi için künyesinin tetkikına dair olan bir muamelenin başındaki buyruldu işareti:

«Şartıyla kaydından buyruldu» ibaresiyle geniş bir şekil arzettekte ve bundan sonraki 1002 Hicret tarihli şekil ise buyruldu'nun işarete inkılâbını göstermektedir:

Yazı «mucibince Buyruldu» ibareli olup bundan sonraki buyruldu tabirleri bu son şeklin daha fazla kuyruklu olarak devam ettiğini göstermektedir.

Buyruldu'nun bir işareti mahsusa haline gelmesinden itibaren vezir ve beğlerbeğilerin verdikleri buyruldu şekillerinin fotoğrafleri tetkik olunabileceğinden bu şeklin «emrimdir» ve «resit» demek olmadığı meydana çıkar.

✽

Vezir ve beğlerbeğilerin buyruldu denilen emirnameleri beyaz üzerine yani re'sen verilmiş ise buyruldu'nun sonundaki ta-

rih yerine « buyruldu » işaret çekildikten sonra bu emirnamenin sahte olmadığını bildirmek için buyruhdanın baş tarafına ve yazının birinci satırının sağına vali olan vezir veya Eyalet beğlerbeğisinin resmî mührü basılırdı. Bu buyruhdılar vali, vezir veya beğlerbeğinin Eyaletindeki divandan çıkardı. Nasıki Veziriâzamın buyruhdıları da Divanı humayun kaleminden yazılır ve buyruhdısı oradan çekilirdi. Devlet payitahtında Veziriâzam veya Sadriâzamdandan başka hiçbir kimse pençeli buyruhdı çekemezdi.

Eğer buyruhdılar her hangi bir muamele üzerine yazılacak ise o muameleli kâğıdın üstüne yazılır ve altına buyruhdı işareti konduktan sonra üstü de valinin resmî mühriyle mühürlenirdi. Yalnız Tanzimattan sonra ve bilhassa İmparatorluğun son devirlerine doğru Sadriâzam buyruhdılarının mutlaka muameleli evrakın üstüne yazılması usulü terkölunarak « buyruhdı-i Sâmî »lerin tahriratın alt tarafına yazıldıkları görülmektedir.

Bu izahattan sonra gerek hükümet merkezindeki muamelâta ve gerek Eyalet valilerinin verdikleri muhtelif şekildeki buyruhdılara dair vesika suretlerini tarih sırasıyla aşağıya yazıyorum.

Vesika I ve buyruhdısı:

Boyâbât haslarından olan çeltik mukataası iltizamına dair olan bir muamele ve bunun sureti iltizamı hakkında buyruhdı:

امانة
مقاطعة چلتوك انهار وخصاء بوى آباد درعهده مصطنى [ار]باب تيمار بوجه التزام عن اول مرات
الواقع في ٣ سنة ٩٨٧ مدت التزامش تمام شد

تيمار خود

وجه مشروح اوزره صرض اولدهنده
زبده والتزاملى مطالبه سنده تحويل
اخرينده ابتداء ايكى بيك آقچه
تيمار ماسى ويزليك اوزره ووزيكده
يكره بيك آقچه يار وئالار اولر
بوزنلر كئيل ووزيك شرطه ووزيك
بيوزلدى في ٣ ص سنة ٩٩٠

طالب

مى بن كمال ء قرىة موره تابع قضاء فارغو درلواء طالوى بروجہ انتزام بروجہ عرض مولانا حاجى حسن قاضى قسطمونى المفتش وحاجى محمد الناظر

باشرط تيمارشده
عن ابتدا
۳۰۰۰

التزام
مربورکه مقاطعة مزبورہ عن اول مارت
الواتع في ۶ صفر سنه ۹۹۰
في ثلاث سنين
۲,۹۰۰,۰۰۰

في ثلاث سنين
۱۰۰۰۰۰۰

في الاصل

مقاطعة مزبورہ درعهده مصطفي امين ملتزم
عن اول مارت الواقع في ۳ محرم سنه ۹۸۷
في ثلاث سنين
[۲,۸۰۰,۰۰۰]

بالبال

مقاطعات مفتشى قسطمونى قاضى مولانا حاجى حسن داعيلرى و ناظر حاجى محمد قولرى عرض
كوتدروب قسطمونى سنجاغنده بوى آباد انهارى چلتوكى و خاصلىرى مقاطعه سنه طقوز يوز سكسان يدى
محرمنك اوچنده واقع اولان مارت ابتدا سندن اوچ ييله يكرى سكز يوك آقچيه التزامه امين اولان
مصطفي نك تحويلى تمام اولمغه قريب اولمغن مى بن كمال نام كسنه كلوب مقاطعة مزبورہ نك تحويلى
جديدك طقوز يوز طقسان صفرينك آلتيسنده واقع اولان مارت اولندن بر يوك آقچيه زياده ايله اوچ
ييله يكرى طقوز يوك آقچيه التزام و قبول ايدوب شول شرطله كه كندوبه ابتدا دن اوچ بيك آقچيه تيمار
ايچون حالا حكم شريف صدقه بيور يلوب و تحويلى عتيقه كلنجه كور يلوكلان محاسبات موجبجه محاسبه لرى
كور يلوب مواجب قديمىن بوى اللى آقچيه ايله خضر بن شاه محمد بروجہ كفالت قابض مال اولوب
و كتاب وساثر خدام دلدو كى كسنه لركندو عرضيله اولوب تحويلى آخريته دكين آخردن كسنه نك عرضيله
ويريله و آغستوسدن آغستوسه ارساليه آقچيه سنى ناظر دخل ايتيوب خزانه عاصريه مفتش معرفتيله
كندو ويا آدمى ايله تسليم ايلوب آخردن كسنه دخل و تعرض ايليه بوى آباد و فارغو قاضيلرى حضورنده
قانون اوزره ضرر ماله يراز كفيل و مزكيلر و رروب بده مقاطعه مباشرت ايلك اوزره برات شريف
صدقه بيورلىق باينده عنایت رجا ايدرلر

Bu iltizam işinin hulâsası şudur:

Timarlı sipahilerden Mustafa isminde biri Kastamonu sancağı-
nın Boyabât nehirleri yanına ekilen çeltik ile orada Maliyece
idare ve ihale olunan haslar mukataasını 987 Hicret senesi içinde-
ki mart ayının iptidası gününden itibaren üç sene müddetle yirmi
sekiz yük akçeye (yüz bin akçe bir yükür) iltizam etmiş.

Bunun müddeti nihayet bulmak üzere iken Memi bin Kemal adında diğer biri kendisine iptidadan timar verilmek şartıyla bu mukataayı bir yük akçe fazlasıyla müddeti hitamında iltizama talib olmuş ve mukataat müfettişi olan Kastamonu kadısı ile mukataat nazırı da mültezim ile aralarında tekarrür eden bazı şartlarla iltizamın Memi bin Kemale verilmesini arzetmişlerdir.

Bu arz mucebince keyfiyet hükümetçe tetkik olunarak aşağıdaki şartlar ile iltizama talib olan Memiye verilmesini divan muvafık bulmuştur: Divanın kararı yani Vezirîâzamın buyrulması şöyledir :

«Vechi meşruh üzere arzoldukda ziyade ve iltizamları mukabelesinde tahvil ahırında ibtidaen iki bin akçe timara emir verilmek üzere ve yüz binde yirmi bin akçeye yarar ve maldar yerli yurtlu kefil vermek şartıyla verilmek buyruldu fi 3 s [safer] sene 990».

Divanın kararında, yeni mültezimin iptidadan istediği yani timarlı sipahiye yeni kaydolunmak üzere arzu ettiği üç bin akçelik timar iki bin akçe olarak kabul ediliyor. Bundan başka yeri, yurdu belli, mal sahibi birinin yüz bin akçede yirmi bin akçeye kefil olması şart konuyor.

Bu vesikada iltizam ve mukataaların, 354 gün olan Hicret senesi üzerine değil 365 gün olan Rumi sene üzere verildiği görülmektedir.

Vesika II ve buyrulması :

995 Rebiulevvel [1587 Şubatta] Balıkesir sancağında Nişancı Paşa haslarına subaşı olan Sinan, reayadan olup her hangi bir sebeple ve mahkeme kararıyla kendi hapsine verilen Ahmed ismindeki mücrimin [1] bazı sipahizâdeler tarafından silâhla tehdid neticesinde kendi hapsinden alındıklarını Balıkesir kadısına müracaatle şikâyet etmiş, kadı şahidler celbiyle davayı tedkik ile şikâyetin vaki olduğunu hükûmete arzetmiş ve bunun üzerine bu sipahilerin ele getirilip küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönde-

[1] Emiri veya mülk ve vakıf arazi kime dirlik, mülk ve vakıf olarak verilmiş ve nereye tahsis edilmiş ise oradaki reaya yani halk ta bunların reayası sayılırdı. Bundan dolayı bilmukakeme cürmü sabit olanların da bunların hapsinde bulunmaları kanundu. Bundan dolayı Nişancı hassının reayası olan Ahmet te, Nişancı Paşa tarafından Balıkesirdeki kendi hassının Subaşı olan Sinanın hapsinde idi.

*sicilli Kadi ile hapsime verilen Ahmed nam mücrimi karye-i mez-
burede alâmeleinnas üzerimize gelüp hapsi basup darbî aleti
harb ile elimizden alup zulmü hayf eylediler; ehali-i vilâyetten
sual olunup arz olunmak talep ederim dimeğin cemmî gafir ve
cem'i kesirden istitsar olundukta filvaki mezburler merkum
Subaşının veçhi meşruh üzre hapsini aleti cürm ile basup bivecih
elinden alup utlak eyleyüp küllî teaddi ütmüşler deyu haber ver-
diklerinde nizama âlem için bu makulelerin haklarından gelin-
mek lâzım olmagın badelittimas şol ki vaki-i haldir deri devlet
nisaba arz olundu ; bâki ferman deri adlıdır. Tahriren fi evâhiri
Rebiulevvel sene hamse ve tisine ve tisamie.*

*Ez'afü İbadilbâri
Mehmedül kadi Bibalıkkesri*

*Bu ilâmın üst kenarında şu buyruldu vardır:
Mezburlar ele getirülüp bunda gönderile ki küreğe konula
deyu Buyruldu. Rodos beyine teslim olunmak buyruldu*

Vesika III buyrulması :

محلول ایسه بوزر وادی
۹۷ سنه
۱۵ ش
محلول ایسه بوزر وادی اوزره

درگاه سادات دستگاه و بارگاه عظمت پناهه عرض داعی^۱ بی اشتباه بودر که آفکرمان
اسکله سندن یومی اون آچمه علوفه به متصرف اولان عثمان اوغلی احمد فوت اولوب
علوفه سی محلول اولمقین اشبو حامل ورق مولانا شیخ محرم اهل علم و صالح و صدقات
پادشاهی به لایق و مستحق اولمقین عنایت اولمقین رجاسنه پایه سریر عالم مصیره عرض
اولندی؛ باقی فرمان در عدل کدره. تحریراً فی اواسط ربیع الآخر سنه سبع و تسمین
و تسمایه

العبدالداغی محمود
انقاضی بابرائیل
المفتش

Dergâhı seadet destgâh ve barigâhı azamat penaha arzı dai-i
biiştibah budur ki Akkirman iskelesinden yevmî on akçe ulûfeye

mutasarrıf olan Osman oğlu Ahmed fevt olup ulûfesi mahlûl olmağın işbu hamil-ivarak Mevlâna Şeyh Muharrem ehli ilm ve salih ve sadekati padişahiye lâıyk ve müstahak olmağın inayet olunmak recasına payei seriri âlem masıre arzolundu bâki ferman deri adlıdır; tahriren fi evasıtı Rebiulâhır lisene seb'a ve tis'ine ve tisamie

Elkadi bi İbrail
elmüfettiş

Bunun yerine

Mahlûl ise Buyruldu fi 15 Ş sene 97

997 Rebiulâhır [1589 Mart] tarihli olan bu inha, İbrail kadısı tarafından gönderilerek Akkirman iskelesinde münhal bulunan bir vazifenin ehli ilim ve sulehadan birine tevcihi rica edilmektedir.

Vesika IV ve buyrulduısı :

983 Safer [1575 Mayıs] tarihli Beratını sefer esnasında zayi etmiş olan Divanı hümayun çavuşlarından Dülgerzade Mustafa, zayiinden verilmek üzere yeni Berat istemiş ve bu hususta defterde tetkikat yapılp sabit olduktan sonra usuliyle verilmesi te-karrür etmiştir. Buna dair Mustafanın müracaatiyle yapılan muamele şöyledir.

بند
دولکرزاده
مصطفی چاوش

سلطانم

دولتو وساداتلو حضرتلرینک خاکپای شریفلرینه عرض حال حقیر بودرکه
بم سلطانم خداوندکار سنجاغنده یکدیجه طرفلو و بوزلو ناحیه سنده قره بورجک نام
قریه وغیریدن یکرمی یدی بیک سکز یوز قرق یدی آتجه زعامتم اولوب براتم سفرده
ضایع ایدوب وآلتمش داخل چاوشلرندن اولوب سلطانمندن موجودرکه قیدندن اخراج
ایدوب ویریلی عتایت بیوریه باق فرمان ساداتلو سلطانمکدر

بند

دولکرزاده

مصطفی چاوش

sultânım?

Devletlû ve saadetlû hazretlerinin hakipâyı şeriflerine arzihal-i hakir budur ki; benim sultanım Hudavendigâr sancağında Yeniceî Taraklu ve Borlu Nahiyesinde Karabürcek nam karye ve gayriden yirmi yedi bin sekiz yüz kırk yedi akçe zeametim olup beratımı seferde zayi idüp ve altmış dahil çavuşlarından olup sultanımdan mercudır ki kaydinden ihrac idüp verilmesini inayet buyurula. Baki ferman saadetlû sultanımıdır.

Bende
Dülgerzade
Mustafa Çavuş

Bu vesikanın üzerine istidanın fotoğrafinde görüleceği üzere «mahalli görüle» diye istid'a Defterhaneye havale olunmaktadır. Zeametın Mustafa çavuşun üzerinde olduğu ruznamçe ve esas Tapu defterinde görülerek muamelesi şöyle tesbit edilmiştir.

Veçhi meşruh [üzere] ruznamçe mukayyet

Nahiyei	Karyei
Yeniceî Taraklu derlivâi Hüdavendigâr zaamet	Karabürcek ve gayrühü 27847

benamı Mustafa çavuş

Berat şüt
fi 29 Safer sene 983

Bu muamele tamam olduktan sonra istida tekrar divana gönderilerek Mustafa çavuşun maruzatının tahakkuk etmesine mebni divanı hümayundan Veziriâzamnın emri üzerine ve « şartıyla kaydından buyruldu » derkenariyle istida sahibine zayıinden Berat verilmesine müsaade ediliyor.

Vesika V ve buyrulması:

1081 Receb tarihli [1765 Birinci kânun] sarraf başıya hitaben beyaz üzerine buyruldu:

صح
سنگه صراف باشيسك
حاليا مجدداً بنا اولنان سفينه نك مقدمه نك يالكز اون بش بيك پاره ويروب اشبو
بوپورولدى ايله عامل اولاسين

[بوراده بوپورولدى اشارتى واردر]

۲۵ ب [رجب] سنه ۱۰۸۱

Sah

Sen ki sarraf başısın

Haliya müceddeden bina olunan sefinenin mukaddemine yalnız on beş bin para virüp işbu Buyruldu ile amil olasin 25 B [Receb] sene 1081

Vesika VI :

1084 H. 1673 M. de bazı küçük tevcihata dair Sadrıâzamin beyaz üzerine buyruldu sureti:

بولی سنجاغی بروجه آرپالق سیواس ایالتی پایه سیله متوفی وزیر مصطفی پاشا
کتخداسی خلیل آغایه و طرزون ایالتی بروجه آرپالق بولی سنجاغنه متصرف اولان
کوچوک محمد پاشایه بکشمهری سنجاغی ضمیمه سیله ازاق محافظه سینده اولق شرطیله
صادر اولان خط همیون شوکتقرون موجبجه توجیه اولنوب حکملری یازلق
بیورلدى

غرە ل [شوال] سنه ۱۰۸۴

Bolu sancağı berveçhi arpalık Sivas Eyaleti payesiyle müteveffa Mustafa Paşa kethudası Halil Ağaya ve Trabzon eyaleti berveçhi arpalık Bolu sancağına mutasarrıf olan Küçük Mehmet Paşaya Beyşehir sancağı zamimesiyle Azak muhafazasında olmak şartıyla sâdir olan Hattı hümayunu şevketmakrun mucibince tevcih olunup hükümleri yazılmak

Buyruldu

gurrei L [Şevval] sene 1084

Arpalık; bir mahallin hasılatından muayyen bir mikdarının gerek vazifede olsun ve gerek mazul olsun her hangi bir şahsa tahsisi demektir. Bu buyruldu Halil Ağaya, Sivas Eyaleti payesi yani Beğlerbeğilik (iki tuğlu paşalık) verilerek Bolu sancağı da ona medarı maişet olmak üzere arpalık tayin olunuyor. Arpalık olarak Bolu sancağına mutasarrıf olan küçük Mehmed Paşaya

da Azak kalesi muhafazasında bulunmak şartıyla Trabzon Eyaleti tevclih ve bu Eyalet varidatına zammolarak yani tabir mahsusıyla berveçhi zamime Beğşehir sancağı arpalık veriliyor.

Vesika VII deki buyruldu :

1096 H. 1685 M. tarihinde Sadriâzam tarafından sipah serden geçtilerinin [kapı kulu suvarileri serdengeçtisi] levazımatı bedeli olarak para verilmesi için Defterdara hitaben yazılan buyruldu sureti :

صح
عزتلو دفتردار افندی

حالا سپاه سردن یکدیبلرینک مهمات ولوازماتلری خصوصیچون چاوشلری اولان
علی چاوشه علی طریق القرض اوج کیسه غروش که بیک بشیوز غروش اولق اوزره
تسلیم ایدوب یدندن ممهور تمسک آلاسز دیو

بو یورولدی

۱۱ - جا - سنه ۹۶

Sah

İzzetlû Defterdar Efendi

Hâlâ Sipah serdengeçtilerinin mühimmat ve levazımatları hususı için Çavuşları olan Ali Çavus'a alâ tarikılkarz üç kise gurus ki bin beş yüz gurus olmak üzere teslim idüp yedinden memhur temessük alasız deyu

Buyruldu

11 - Ca - sene 96

Buna dair defterdarlıktan yapılan derkenar muamelesinde şöyle deniyor :

تذکره سی

مهمات ولوازمات سردنکچدیان سپاهیان بدست علی چاوش بوجه قرض
عن خزینة آستانة سعادت بر موجب ممهور ویا فرمان عالی فی ۱۱ جا سنه ۱۰۹۶

غروش

۱۵۰۰

رشن واجب فی ۲۷ جا ۹۶

۱۸۰۰

علی چاوش ...

Vesikada, fotoğrafisinde görüleceği üzere, bu buyruldu'nun sol kenarındaki işaret defterdarlığın işareti mahsusasıdır.

Vesika VIII deki buyruldu :

1106 Rebiulevvel [1694 İkinciteşrin] tarihli olup Veziriâzam tarafından Tophane nazırı Mustafa Efendiye hitaben yazılan ve Sakız kalesi için döktürülmesi emrolunan havan topu ile danele-
rinin biran evvel itmamı hakkında buyruldu sureti :

صح
طوپخانه ناظری عزتلو مصطفی افندی
و طوپچی باشی وکیلی آغا. حالیا سازج جزیره سیچون حایه قلمه سنه دوکیلان
هوانلر... طقوز قطمه هوان ایله ایکی بیک یدی یوز قطمه خبره دانهسی دوکدیریلوب
برکون اول حاضر و آماده اولمق باینده مؤکد اوامر شریفه صادر اولمقن ایمدی
خصوص مزبوره کرکی کبی تقید ایدوب دخی صادر اولان اوامر شریفه موجبجه
ذکر اولان هوانلرک و دانلرینک دوکولسنه انشالله تمالی بوکوندن مباشرت و شروع
ایدوب برکون اول اتمام و تکمیلنده بذل دقت ایله سز دیو

بوورولدی

فی ۱۶ را سنه ۱۰۶

Sah

Tophane Nazırı İzzetlü Mustafa Efendi

Ve topcı başı Vekili Ağa; haliya Sakız Ceziresiçün Hanya kale-
sinde dökülen havanlar . . . dokuz kıt'a havan ile iki bin yedi yüz
kıt'a humbara danesi döktürölüp bir gün evvel hazır ve âmâde
olunmak babında müekkit evâmiri şerife sâdır olmağın imdi hu-
susu mezbûre gereği gibi tekayyüd idüp dahi sâdır olan evâmiri
şerife mucebince zikrolunan havanların ve danelerinin dökül-
mesine inşaallahü teâlâ bugünden mübaşeret ve şürû idüp bir gün
evvel itmam ve teknilinde bezli dikkat eyliyesiz deyu

Buyruldu

Fi 16 - Ra - sene 106

Vesika IX daki buyruldu :

1123 Rebiulâhır [1711 Mayıs] tarihiyle ordudan sâdır olan emir
mucebince [Ruslarla muharebe vardı] ecnebilere casusluk ederek
hıristiyanları tahrik eden Rum keşişlerinden Diyonisus'un tersa-
nede küreğe konulması hakkında sadaret kaymakmının beyaz
üzerine buyrulması :

صح
 روم طاغفسى كشيثلرندن ديونيسوس نام ذمى كندو حالنده اولمايوب افرنج
 ملتته تبيت ويجه رعاياي تحريك و اضلال و بينلرينه اختلال و رروب دائما سوء حال
 اوزره اولمظه شر و مضرتى رعايا اوزرندن دفع و رفع اولنقى ايچون اصلاح نفس ايدنجه به
 دكين ترسانه عامر ده كوزكه وضع اولنقى اوزره اردوى هاپون طرفندن صادر اولان
 امر شريف عاليشان موجبجه ترسانه ده كوزكه وضع اولنقى ايچون باش محاسبه دن آنچه
 ويريلك

بيورلدى

۱۲۳ ر س ۶

Sah

Rum tâifesi keşişlerinden Diyonisus nam zimmi kendü halinde olmayup efrenc milletine tebaiyet ve nice raayayı tahrik ve ıdlâl ve beyinlerine ihtilâl virüp daima suihal üzere olmağlaşerrü mazarratı reaya üzerinden defü ref olunmak için ıslâhı nefis idinceye değin tersane-i âmirede küreğe vazolunmak üzere orduyu hümayun tarafından sâdir olan emri şerifi âlişan mucebince tersanede küreğe vazolunmak için baş muhasebeden akçe virilmek

Buyruldı

6 R sene 123

Rusların daha on sekizinci asır başlarından itibaren Türkiye-deki hıristiyanları tahrik için keşişlerden istifade eylediklerini gösteren bu vesikadan başka vesikalara da malikiz. Bunların içinde seyahatle Kudüs'e kadar giderek geçtiği yerlerde tahrikâtta bulunan Rus papasları da vardır.

Vesika X daki buyruldı ve mühür :

1152 K. 1739 M. de Tırhala mütasarrıfı olup Ehram tarafına memur edilen Hacı Hasan Paşanın kendisine gönderilen zahîreyi aldığına dair Mora valisi Mehmed Paşanın maiyetindeki menzil Eminine verdiği tezkire ve bunun üzerine valinin derkenarı ve mühürlü buyrulması :

وجه تحرير حروف بودرکه
 امر ولی النعمی اوزره احرام جانبته مأموریتیم حسیله بیورلدی شریف ایله انعام
 بیوریلان یوز الی کيله شمیر ایله ایکویز وقیه پکسماد حالیا نزل امینی آغا حضرتلرندن
 آلنوب بالتام اخذ وقبض اولوندی اجلدن یدینه اشبو تذکره ویرلشد
 فی ۴ ز [ذی الحجّه] سنه ۱۱۵۲

حاجی حسن
 متصرف ترحاله
 حالا

Veçhi tahriri huruf budur ki

Emri veliyyünniami üzere Ehram canibine memuriyetim hasebiyle Buyruldı-i şerif ile in'am buyrulan yüz elli kile şair ile iki yüz vukıyye peksimet haliya nüzül emini ağa hazretlerinden alınıp bittamam ahzu kabzolunduğu ecilden işbu tezkire virilmiştir Fi 4 - Z - sene 1152

Hacı Hasan
 Mutasarrıfı Tırhala
 Halâ

Bunun üzerinde Vali Mehmed Paşa Nüzül emini vekiline şu derkenarla buyuruldu yazıyor :

نزل امینی وکیلی اسماعیل آغا
 میرمیران مومی الیهک احرامی؛ جانبته مأموریتی حسیله تمسکی موجینجه یوز الی
 کيله شمیر وایکیوز وقیه پکسماد ووروب حفظ سند ایلیه سن دیو
 بیورلدی
 فی ۴ ذ ۱۱۵۲

Nezil emini vekili İsmail Ağa

Mirimirani mumaileyhin Ehrami canibine memuriyeti hasebiyle temessükü mucibince yüz elli kile şair ve iki yüz vukıyye peksimet virüb hıfzı sened eyliyesin deyü

Buyruldı
 Fi 4 - Z - 1152

Bu derkenarlı buyruldının üzerindeki sülüs yazılı beyzî müh-rün yazısı şöyledir :

یارب یجاریار شرفند احمدی
 قیل همت علیه مظهر محمدی
 عزت ۱۱۴۰

Vesika XI in buyrulması :

Tevcihat münasebetiyle 1222 Ramazan tarihiyle defterdara yazılan buyruldu :

عزتلو دفتردار افندی

بفداد ایالتک عطفولو یوسف ضیا پاشا حضرتلرینک عهدہ سنہ توجیبی جهتہ ارضروم ایالتی و جانب شرقیہ سرعسکرلکی سمدانلو حق پاشا حضرتلری عهدہ سنہ توجیہ واحالہ اولنش اولوق حسیبہ مشارالیہ حق پاشا حضرتلرینک اول حوالی احوالہ وامور سرعسکریہ بہ تحصیل وقوف واطلاع ایلی ضمنندہ کافہ ترتیبات و مأموریتک بروجہ تفصیل طرفتہ بیلدیرلسی مقتضای اصول مأموریتدن اولدیفته بناء حوالی مرقومہ مأمور بالجلہ عساکرک دیوان ہایون قلمندن برقطہ دفتری اخراج وارسال اولتوق اوزرہ اولغلہ ایمدی ادارہ امور سرعسکرہ ایچون مشارالیہ یوسف پاشا حضرتلری معیتہ ترتیب اولسان بالجلہ ذخایر مهمات و ترتیبات سائرہ نک والحاصل امور عسکریہ بہ متفرع کافہ مرتبات ہرنہ ایسہ جملہ سنی قبوداتندن بالتبع اخراج و علم و خبر صورتندہ برقطہ دفتری ترقیم ابتدروب مشارالیہ حق پاشا حضرتلری طرفندن ارسال اولتوق ایچون باب عالی بہ تقدیمہ مسارعت ایلسز دیو

بیورولدی

۱۶ ن سنہ ۲۲۲

صادر اولان فرمان عالی موجنبہ مجموع مرتباتک باش محاسبہ دن برقطہ دفتری تحریر و تقدیم اولنہ

(دفتردارک اشارتی) ۲۰ ن سنہ ۲۲۲

İzzetlû Defterdar efendi

Bağdat Eyaletinin atufetlû Yusuf Ziya Paşa hazretlerinin uhdesine tevcihi cihetiyle Erzurum Eyaleti ve çanibi şarkıyye seraskerliği saadetlû Hakkı Paşa hazretleri uhdesine tevcih ve ihâle olunmuş olmak hasebiyle müşarünileyh Hakkı Paşa hazretlerinin ol havali ahvaline ve umuru seraskeriyeye tahsili vukuf ve itıla eylemesi zımında kâffei tertibat ve memuriyetin berveçhi tafsil tarafına bildirilmesi muktezâyı usûli memuriyetten olduğuna binâen havali-i merkumeye memur bilcümle asakirin Divanı hümayun kaleminden bir kıt'a defteri ihraç ve irsal olunmak üzre olmağla imdi idarei umuru seraskeriyeye için müşarünileyh Yusuf Ziya Paşa hazretleri maiyetine tertib olunan bilcümle zahayir ve mühimmat ve tertibatı sairenin velhasıl umuru askeriyeye müteferri kâffei mürettebat her ne ise cümlesini kuyudatından bittetebbu ihraç ve ilmühaber suretinde bir kıta defterini terkim ittirüp mü-

şarünileyh Hakkı Paşa hazretleri tarafına irsal olunmak için Babıâli'ye takdime müsareat eyliyesiz deyu

Buyruldı

16 - N - sene 222

Defterdar muamelenin tanzimi için bu buyruldıyı başmuhasebe dairesine havale ediyor.

Burade bir vazifeye yeni tayin olunan Seraskerin yeni vazifesine dair ne suretle talimat aldığı ve defterdarlığın başmuhasebe kaleminin derecei ehemmiyeti görülmektedir,

Vesika XII :

Koca Hüsrev Paşanın kaptanı derya iken Pavli kadısına ve âyan vekli tayin ettiği İbrahim Ağaya donanma Divanından göndermiş olduğu baş tarafı resmi mühürle mühürlenmiş olan 1219 Rebiulevvel 7 tarihli buyrulması sureti :

شريعتمآب پاولی قضاسی ناہی افندی زیدعلمه وقدوة الامائل والاقران پاولی قضاسی
اعیانی سلیمان آغانك قزنداشی اولوب رؤیت امور ولایتہ بالوکالہ تمین اولنان ابراہیم
آغا زید قدرہ انہا اولنورکہ قضای مزبور اعیانی مومی الہ سلیمان آغا بو دفعہ آنطالیہ
صحراستندہ معیتمزہ کلوب خدماتمزہ توقیف واستخدام اولتمقدن ناشی قضاء مزبورک امور
وخصوصی رؤیت وادارہ سنہ سنہ مومی الہک قزنداشی [ابراہیم اغاسن] سکاحوالہ اولنقلہ
قضاء مزبورک واقع اولان امور وخصوصی وادارہ مملکت ورویت امور مهمہ وسائر
واقع اولان خصوصاتی اعیان مومی الہ یربہ بالوکالہ سن رؤیت وحمايت وصیانت اہالی
وققرای رعیتہ کمال دقت ووادی رضا جویانہ حرکت وققرای عباداللہہ ظلم وتعديدن
وخدمات مهمہ رؤیتندہ قصور ورخاوت وتکاسل وقوعہ کتورمکدن مجانبت وتحصیل
رضایہ جہد وغیرت ایناک ایچون وکالہ مأموریتی حاوی دیوان دوناتمای ہایون
وسرعسکریدن اشبو بیورلدی اصدار و [isim yeri açık] ایلہ ارسال اولوندی
کرکدرکہ برموجب بیورلدی عمل وحرکت ایلہ سز دیو

بیورلدی ۷ را ۲۹

Şeriatmeâp Pavli Kazası Naibi Efendi ziyde ilmühû ve kıdvetül
ema-sile velakran Pavli Kazası Âyanı Süleyman Ağanın karındaşı
olup rüyeti umuru vilâyete bilvekâle tayin olunan İbrahim Ağa ziyde
kadrühû inha olunur ki Kazâi mezbur Âyanı mumaileyh Süleyman
Ağa bu dafa Antalya sahrasında maiyetimize gelüp hidematımız-
da tevkif ve istihdam olunmaktan nâşi kazai mezburun umur ve

hususı rüyet ve idaresine sen ki mumaileyhin karındaşı [İbrahim ağasının] sana havale olunmağla kaza-i mezburun vaki olan umur ve hususunu ve idarei memleket ve rüyeti umuru mühimme ve sair vaki olan hususâtı Âyanı mumaileyh yerine bilvekâle sen rüyet ve himayet ve sıyaneti ehali ve fukarayı raiyete kemali dikkat ve vadii rızacuyane hareket ve fukarayı ibadullah'a zulum ve taaddiden ve hidemâtı mühimme rüyetinden kusur ve rehavet vetekâsül vukua getirmekten mücanebet ve tahsili rızâya cehdü gayret eylemen için vekâleten memuriyetini havi Divânı Donanmâyı Humayun ve Seraskeriden işbu buyruldu ısdar ve [isim yeri açık] ile irsal olundu; gerekdir ki bermucibi buyruldu amelü hareket eyliyesiz deyu

Buyruldu 7 Ra [Rebiulevvel] 29

Hüsrev Paşanın bu buyrulduşının baş tarafındaki mührünün talik yazısı : ortada

عبدہ محمد خسرو

Etrafında :

لاحول ولا قوة الا بالله — وافوض امرى الى الله — وماالنصر الا من عند الله — وما توفيقي
لا اله الا الله

Vesika XIII ve buyrulduşu :

Bosna sancağının Ustroviçe kapudanlığına merbut [1] (طوركحال) kalesi muhafızlarının 1228, 1229 ve 1230 seneleri mevaciclerinin İstanbuldan alınıp getirilmesi için salyaneci tayin olunan bir memura [mutemede] buyruldu verilmesi hakkında kale kapudanının Bosna valisine arızası ve derkenarlı buyruldu sureti :

معروض قولريدركه

بوسنه سنجاغنده اوسترويچه قلعهسى قابودانلغنده طوركحال بکرقلمهسى محافظه سنده
مأمور وسنوی مستحق اولدقلرى مال مواجبلرى اشبو بيك ايکيووز يکرى سکرز
ويکرى دو قوز و او توز سنهک مستحق اولدقلرى مال مواجبلرى محاندن ابراد ومصرف
و روزنامهجه هاپون تمسکات موجبنجه اموال اخذ ونفقات ايصال و تقسيم خصوصنده
اغوات ، نفقات طرفلرندن وکیل نصب و تعيين و آستانه عليه عزيمت اولونملى

[1] Bosnada kale muhafazasında bulunan müstahfız, Azab, Farisan, Martalos gibi muhtelif sınıfların âmirine «kapudan» denilirdi.

خصوصندہ - اذن بیورلدی عالیلرینی عنایت واحسان بیورلوق رجاسیلہ عرضحالہ
اجتسار قلندی باقی امر وفرمان دونلو مرحمتلو افندم سلطانم حضرتلرینکدر

فی ر سنہ ۱۱۳۰

بندہ

محمد قیودان

اوستروبیچہ

حالا

Marûzı kullarıdır ki

طور کمال Bosna sancağında Ustroviça kalesi kapudanlığında Bosna sancağında Ustroviça kalesi kapudanlığında memur ve senevi müstahak oldukları malî mevacibleri işbu bin iki yüz yirmi sekiz ve yirmi dokuz ve otuz senelik müstahak oldukları mâli mevacibleri mahallinden irat ve masraf ve ruznamcei hümayun temessükâtı mucebince emval ahz ve neferat irsal ve taksim hususunda agavat, neferat taraflarından vekil nasbû tayin ve Asitanei aliyyeye azimet olunması hususunda izin buyruldu-i âlilerini inayet ve ihsan buyrulmak recasıyle arzihale içtisar kılındı; bâki emrû ferman devletlû merhametlû efendim sultanım hazretlerininidir.

Fi - R - sene 1230

Bende Mehmed

Kapudânı Ustroviça

Hâlâ

Ustroviça kapudanının bu arızasının üzerinde Bosna valisi Ali Paşanın resmî mühürle mühürlü Buyrulması vardır. Bu Buyruldu ve mührün yazıları aşağıdadır :

تراونیکدن [1] درسعادته وارنجیه (به) تدر یول اوزرنده کاش قضالک قضاة
و نوابی فضیلتلو افندیلر و ضابطانی؛ قلمه مزبورہنک محافظہ سنہ مأمور یرلو تولو
نهراتلرینک بکرمی طقوز و اوتوز سنہ لرینک مستحق اولدقلری مواجیلرینک اخذیچون
دارندہ عرض سالیانه جی نصب اولنان کسنہ (نک) درسعادته کیدوب کلسنہ طرفکزدن
و طرف آخردن مداخله ایتمه یوب اشبو بیورلدیمز موجبجه حرکتہ مبادرت ایلیه سز
دیو

بیورلدی غره ر سنہ ۲۳۰

[1] Travnik, Bosna valilerinin buldukları şehir olup vilâyet merkezi idi.

Travnik'ten Dersaadete varınca [ya] kadar yol üzerinde kâin Kazâların Kuzat ve Nüvvâbı faziletlü efendiler ve zabitanı; kalei mezbûrenin muhafazasına memur yerlü kulu neferatlarının yirmi dokuz ve otuz senelerinin müstahak oldukları mevaciclerinin da-redei arz salyaneci nasbolunan kimsene [nin] Dersaadete gi-düp gelmesine tarafınızdan ve tarafı ahardan müdahale itmeyüp işbu buyrulduğumuz mucebince harekete mübaderet eylesesiz deyu

Buyruldu

gurrei - R - sene 230

Bosna valisi Ali Paşanın geniş yerinde 3,5 ve arzan 3 santim olan mührünün yazısı şöyledir. Ortada

عبدہ علی
۱۲۲۴

Etrafında ise :

لا حول ولا قوة الا بالله — وافوض امری الی اللہ — وما توفیق الا باللہ — وما انصر الا
من عند اللہ. ayeti kerimeleri vardır.

XIV numaralı vesika :

Vidin vali ve muhafızı İbrahim Paşa [1240 H. 1824 M.] senesi tevcihatında Vidin kalesi muhafızlığı ile Vidin ve Niğebolu sancaklarında ibka edildiğine dair kendisine Ferman gönderiliyor. Muhafız Paşa bu Fermanın bir suretini Tırnova voyvodasiyle kadı ve sair iş erlerine gönderip keyfiyetin halka ilân edilmesini bildiriyor. İşte aşağıda suretini yazdığım Buyruldu İbrahim Paşanın bu hususa dair kazalara yaptığı bir tamimin suretidir. Buyrulduğunun mutat üzere baş tarafında valinin resmi mührü vardır.

افتخار الامجد والا کارم درکاه عالی قاپوچی باشیلرندن طرنوی وویووده سی سعادتلو
احمد اغا زید مجده وشریعتشمار طرنوی قاضیسی فضیلتلو افتدی زید فضله وقدوة الامائل
والاقران وجوه اهالی وسائر ایش ارلری زید قدرهم انها اولتورکه دیدنه سلطنت سنیه
وعادات مستحسنه دولت علیه اوزره اشبو ایکیوز قرق سنه سی شوال مکرمنک دردنجی
وقوع بولان توجیهات هایون عنایتقرون شاهانه ده بحر زخار عاطفت حضرت شهنشاهی
موجه دار لطف و عنایت اولاراق عواطف علیه عالمیستد ملوکانه و عوارف سنیه مکارم
بیوند خسروانه دن ودین قلمی محافظه سی شرطیله ودین و نیکیولی سنجاقلری کا کان

عهدهٴ صادقانه مزده ابقا و تقریر بیوریلوب اولبایده شرفیاش صحیفهٴ صدور اولان مبارک خطهایون شاهانه موجبجه ابقا و مأموریتیزی حاوی شرف افزای ساحهٴ صدور اولان ایکی قطعه اوامر جلیلهٴ نیک برر قطعهٴ ممضی صور مرغوبهسی اخراج و حق خالصانه مزده منصفه آرای سنوح اولان توجهات سنیه و تملطفات کیتی شمول دولت علیهٴ نیک تحدیث و تشکری ضمتنده طرفکزه ارسال و تسیار اولنمش اولغله سزکه و بووده وافندی و مخاطبون سائرتهٴ مومی الیمسز صور اوامر شریفهٴ بی جمله مواجههٴ سننده فتح و قرائت و مضمون عنایت مشحونتی اعلان و اشاعته و ودیمةٴ الله اولان ققرای رعیت و قطان مملکتک مظام و تمدیاتدن وقایهٴ لری اسبابنک استحصالیه جانب ققرادن ذات هایون حضرت ظل الهیچون دعوات خیرییه استجلابنه دقت و دروم طائفهٴ سنک و سائر مجهول الاحوال اولان شخص واحدک بلا تذکره مرور و عبورلرینه رخصت و یریلوبوب تذکرهٴ مسز ظهور ایدهٴ زی اولور ایسه همان اخذ و گرفت و مقیداً و محبوساً اعلامیه دیوان ودینه احضارلرینه مسارعت و جملهٴ نیک فریضةٴ ذمتلری اولدیغی وجهله دوام ایام عمر و شوکت حضرت شهریزی دعوات خیرییه سنه اشتغال و مواظبت ابلکنکز بابنده اعلاناً و انهاماً دیوان و دیندن اشبو بیورلدی تخریر [و] ادرزوملی علی ایله ارسال اولنمشدره انشاءالله تمالی وصولنده کرکدرکه بر موجب بیورلدی عمل و حرکت و خلافتدن تحاشی و مباعدت ایلیمسز دیو

بیورلدی سلخ ل سنه ۲۴۰

*İftiharül emacidi velekarim Dergâhîali Kapucu başlarından
Tırnova voyvodası saadetlû Ahmed Ağa ziyde mecdühü ve şeriat-
şiar Tırnova kadısı faziletlû efendi ziyde fadlühü ve kıdvetüle-
mâsili velakran vücâhu ehali ve sair iş erleri ziyde kadrühüm
inha olunur ki didenei saltanatı seniyye ve âdeti müstahsenei
Devleti aliyye üzre işbu iki yüz kırk senesi Şevvali mükerreminin
dördüncü [günü] vuku bulan tevcihatı hümayunı inayet makrunı
şahanede bahri zehharı âtîfeti hazreti şehinşâhî mevcedârı lütfü
inâyet olarak avâtını aliyyei âlempesendi mülükâne ve avârifi
seniyyei mekarimpeyvendi Hürevânenen Vidin Kalesi muhafa-
zası şartıyla Vidin ve Nigebolu sancakları kemakân uhdei sadıka-
nemizde ibka ve takrir buyrulup olababda şerefpâşısı sahifei su-
dûr olan mübarek hattı hümayunı şâhane mucebince ibka ve
memuriyetimizi hâvi şerefefzâyı sahai sudûr olan iki kıl'a eva-
miri celîlenin birer kıl'a mümza suveri mergubesi ihraç ve hakkı
halisanemizde minassa arayn sünuh olan teveccühâtı seniyye ve
telâttüfatı kiti şümülü Devleti aliyyenin tahdis ve teşekkürü zim-
nında tarafınıza irsal ve tisyar olunmuş olmağla siz ki Voyyoda
ve Efendi ve muhatabunu sairei mumaileyhimsiz suveri evamiri*

şerifeyi cümle müvacehesinde fethu kıraat ve mazmunu inâyet meşhununu ilân ve işaate ve vediatullah olan fukarayı raiyyet ve kuttânı memleketin zulmü taaddiyattan vikayeleri esbabının istihsaliyle canibi fukaradan zati hümayunu hazreti zillulahî için daavâtı hayriye isticlâbına dikkat ve rum tâifesinin ve sair mechulülahval olan şahsı vâhidin bilâ tezkire mürûr ve ubûrlarına ruhsat virilmeyüp tezkiresiz zuhûr ideri olursa hemen ahzû girift ve mukayyeden ve mahbûsen ilâmiyle Divânı Vidin'e ihzarlarına müsaraat ve cümlelerin farîzai zimmeleri olduğu veçhile devâmı eyyâmı ömrü Şevketi hazreti şehriyari daavâtı hayriyesine iştigal ve muvazabet eylemeniz babında ilânen va ifhamen Divânı Vidin'den işbu Buyruldu tahrir ve Erzurumlu Ali . . . ile irsal olunmuştur; inşaallahü teâlâ vüsulünde gerektir ki bermucibi Buyruldu amelü hareket ve hilâfından tehâşi ve mübâadet eyliyesiz deyu

*Buyruldu
Selhi - L - 240*

Hukûmet tarafından gerek merkez memurlarının ve gerek vali ve mutasarrıf bulunan vezir ve Beğlerbeğilerin tayin ve ibkaları her sene Şevval ayının başlarında yapılır ve ibka edilen valilerle mutasarrıfların İstanbulda bulunan kapı kethüdalarına Babı Âlide Sadrıâzam huzurunda ibka hilâtı giydirilirdi. Valilerin ve mutasarrıfların ibkalarına dair gönderilen Ferman, vali, mutasarrıf ve memleket memur ve eşrafının huzurunda merasimle okunduğu gibi bu Fermanın birer sureti kazalara gönderilerek oralarda da merasimle halk huzurunda okunarak ilân olunurdu. İbrahim Paşaya gelen ibka Fermanındaki vesaya arasında Rumların isyanı dolayısıyla muteyakkız bulunulması da tavsiye edilmektedir. Vidin muhafız ve valisinin mührünün yazısı ortada :

عبدہ ابراہیم

ve etrafında da dört tarafında birer kelime ile

موفق اولہ دائم یارب

cümlesi vardır, İbrahim Paşaya « Şehlâ İbrahim Paşa » derler ; Bostancı başlıktan yetişmiştir.

Vesika XV :

Sakız adası ihtisab memuru Fethullah Efendiye haccgân rütbesi verilmesi için Asakiri mansûrei Muhammediyye seraskeri

Hüsrev Mehmed Paşanın inhası üzerine Sadrıâzâmın 1251 Receb 10 [1832] tarihli buyrulması :

[İşareti mahsusâ ile] بیورلدی

ساقز جزیره سی احتسابنه مأمور اولوب بو دفعه درسما دته ورود ایتش اولان فتح آله آفندی ارباب معارفدن وهر وجهه شایان عنایت اولدیفته بناءً خواجہک رتبهٔ معینہ سی احسانیلہ قدری ترفیع قیامتسی عسا کر منصورهٔ محمدیه سرعسکری وزیر مکرم سعادتلو خسرو محمد پاشا حضرتلری طرفلرندن التماس اولوندینی مبارک و مسمود خاکبای هایون جناب جهانداریدن لدی الاستیدان شرفریز صدور بیوریلان امرهایون شوکتقرون حضرت شاهانه موجبنجه عواطف علیہ ملوکانه دن موی الیه دیوانهایون خواجہکسی توجیه ورؤس هایونی اعطا اولتق فی ۱۰ رجب سنه ۵۱

Buyruldu

Sakız ceziresi ihtisabına memur olup bu def'a Derisaadete vürud itmiş olan Fethullah Efendi erbâbı muariften ve herveçhile şayânı inayet olduğuna binâden Hacılık rütbei muayyenesi ih-saniyle kadri terfî kılınması Asâkiri mansurei Muhammediyye Seraskeri veziri mükerrem saadettû Hüsrev Mehmed Paşa hazretleri tarafından iltimas olunduğu mubarek ve mesud hakipâyı hümayunı cenâbı cihandariden ledelistizan şerefrizi sudûr buyrulan emri hümayunı şevketmakrunı hazreti şâhâne mücebince avâtıfı aliyyei mülûkâneneden mumâileyh'e Divanı humayun Hâ-celiği tevcih ve rüûsu hümayunı ita olunmak

Fi 10 Receb sene 51

Sadriâzam tarafından Divânı hümayun rüûs kalemine gönderilen bu buyrulmanın işareti olan «buyruldu» remzi vesikanın baş tarafındadır. Vesikada görüldüğü üzere Hüsrev Mehmed Paşanın inhası Sadriâzam tarafından hükümdara arzedilerek iradesi alınmıştır.

Vesika XVI :

Ankara valisi Safveti Musa Paşanın Çankırı sancağının Şaban-özü nahiyesinde Yapraklı mevkiinde açılacak olan panayırda eski Osmanlı meskûkâtiyle ecnebi devletleri sikkelerinin ve gümüş ve altın mamulâtın mirice mukarrer kıymeti üzerinden Darbhane için satın alınması ve bu mubayeat için Ankara sancağı ecnas müba-yaacısının memur kılındığı hakkında Çankırı sancağı kaymaka-

mı ve naibine vesaireye hitaben göndermiş olduğu Şevval 15 sene 1267 [1851] tarihli buyruğudur :

متمايز الامائل والاقران خدمه دولت عليه دن كنغرى سنجاغى قائم مقامى حيتلو افندى زيده مجده وشريعتاب نائى مودتلو افندى زيد علمه وقوده الامائل والاقران اعضاء مجلس حيتلو بك وافندى واغال زيد قدرهم انها اولنوركه لواء مذكوره بهر سنه كشاد و اتمادى متاد اولان ياراقلى پنايرينك موسم كشادى تقرب ايتش اولديندن و پناير مذكوره بين الناس مسكوكات عتيقه عثمانيه و دوليه و ساتر سيم و زر تداول ايده جكندن و بونلر كليات ميريه مقرر سهله جانب ضربخانه عامره ايچون نظامى وجهه استحصالى خصوصى آتقره سنجاغى اجناس مبايه جيسى حولاس اوغلى آندون نام بازار كانه علاوه مأموريت اولنورق مرسوم طرفندن مبايه اولنسى و فيات زانده ايله ايدى آخرده تداول اولونماسى و سائل لازمه سنك استكمال قلمسى خصوصى اطازم رجال دوات عليه دن ضربخانه عامره ناظرى عطوفتلو بك افندى حضرتلرى طرفندن با تخريرات انها و اشعار اولونمش و بيانه حاجت اولمادى اوزره مسكوكات عتيقه متنوعه مذكوره امور مهم و ممتاز اولدينى بديهياتدن و مأمورين سلطنت سنيه طرفلرندن دخى ايجابنك اجرا و معاونت لازمه نك ايفا قلمسى مقتضاي اراده سنه دن ايدوكى واضحاتدن بولونمش اولدينى سزكه قائم مقام و ساتر مخاطبون موى اليمسز معلوم رويت مزومكز اولدقده مسكوكات مذكوره نك مبايه جى مرسوم يدنده بولان ترفه سنده مندرج فيات مقيدمى و نظامى وجهه طرفندن مبايه اولونماسى و ايدى آخرده تداول اولونماسى و سائل مقتضيه نك استحصالى خصوصه دقت ايلكز بائنه مقام مشيرى ايلك آتقره دن اشيو بيورلدى تخرير و تسبير اولنمشدر؛ بته تعالى كر كدر كه بروج بيورلدى عمل و حركت و خلافي حالات وقوعه كتورلامسى اسبابنك استكمالى خصوصه غيرت ايليمسز ديو

بيورلدى ۱۵ ل ۶۷

Mütemayizül emasili velakran hademe-i Devleti Aliyyeden Ken-gari [Çankırı] sancağı kaimmekamı hamiyetlû efendi ziyde mecdühü ve Şeriatmeab Nâibi meveddetlû efendi ziyde ilmühü ve kudvetül'emâsili velakran azâyı meclis hamiyetlû bey ve efendi ve ağalar ziyde kadrühüm inhâ olunurki livâyı mezkûrde beher sene küşad ve ik'âdı mütad olan Yapraklı panayırının mevsimi küşadı tekarrüb etmiş olduğundan ve panayırı mezkûrda beynennas meskûkâtı atikai Osmanîyye ve düveliye vesair simüzer tedavül ideceğinden ve bunların fiatı mirîyyei mukarreresiyle canibi Darbhanei Âmire için nizamı veçhile istihsâli hususî Ankara Sancağı ecnas mübayaacısı Holas oğlu Andon nam bazirgân'a ilâvei memûriyet olunarak mersum tarafından mübayaea olun-

ması ve fiati zâide ile eyâdii aharda tedavül olunmaması ve saili lâzimesinin istikmal kılınması hususı eâzımı ricali Devleti Aliyyeden Darbhânei Âmire Nazırı atufetlû Beyefendi hazretleri tarafından bâtahrirat inha ve işar olunmuş ve beyana hacet olmadığı üzere meskûkâtı atikai mütenevviai mezkûre umuru meham ve mûtenadan olduğu bedihiyattan ve memurîni saltanatı seniyye taraflarından dahi icabının icra ve muaveneti lâzimesinin ifa kılınması muktezâyı iradei seniyyeden idüğü vazihattan bulunmuş olduğu siz ki Kaimmekam ve sair muhatabını mûmâileyhim siz malûmı reviyet melzumunuz oldukda meskûkâtı mezkûrenin mübayaacı-i mersum yedinde bulunan tarifesinde mûnderiç fiati mukayyedesı ve nizamı veçhile tarafından mubayaa olunması ve eyadîi âharda tedavül olunmaması vesaili muktaziyenin istihsali hususuna dikkat eylemeniz babında makamı müşiri-i eyâleti Ankaradan işbu Buyruldu takrir ve tesyir olunmuştur. Bimennihi tealâ gerekdirki ber mucibi Buyruldu amelîi hareket ve hilâfı halât vukua getirilmemesi esbabının istikmalî hususuna gayret eylîyesiz deyu

Buyruldu

15 - L - 67

Bu buyrulduanın baş tarafındaki resmî mührün büyüklüğü dört santimdir. Mührün ortasında talik hat ile «صفوتی» ve etrafında da:

توكلت على الله — وافوض امرى الى الله — وماالنصر الا من عند الله — وما توفى الا بالله

Ve bu yazıların köşelerinden ise «يا ديان»، «يا منان»، «يا سبحان»، «يا حنان»، «يا حنان» esmâi ilâhiyeleri vardır.

Evvelce valilerin Buyruldularında bu Buyrulduanın vilâyet divanından çıktığı yazılırken şimdi divan tabiri yerine burada yeni teşkilâta göre «makamı Müşirii Eyaleti Ankara» denilmiştir.

Safveti Musa Paşa Tanzimat ricalinin mühim simalarındandır. Maliye nazırı meşhur Hasib Paşa dairesinden yetişmiştir. Valilik ve dört defa maliye nazırlığı etmiştir. Evkaf, ticaret nazırlıklarında da bulunmuş, meclisi vâlâ reisliğinden mâzûlen 1281 Şaban iptidalarında [1865] vefat etmiştir.

Vesika XVII :

Ahmed Vefik Ffendi [Paşa] nın evkaf nazırlığı zamanında Kara Osman oğlu hacı Hüseyin Ağa vakfına ait bir muamele dolayısıyla evkaf nazaretinden sadaret makamına yazılan 4 Zilkade 1278 tarih

ve 294 numaralı عريضه arızanın üzerinde Sadrîâzam Keçeci zâde Fuad Paşanın Buyrulması ve resmî mührü vardır. Evkaf nazareti arızası ile sadrîâzâmın buyrulması sureti aynen şöyledir :

نظارت اوقاف هایون

عدد

۲۹۴

قره عثمان زاده حاجی حسین آغا وقتندن برغمه قضااستنده کائن سنوی یدی بیک بشیوز غروش اجاره لو مع مربوطات نصف حصه درت باب ذکرمان متصرفی بکربکی ساکنلردن متوفی شیخ رفقی دامادی یوسف آتاک و فاتی وقوعیه ترا کم ایدن اجاره دن ایکی سنه اون آلیق یکرمی بر بیک ایکویز الی غروش اوقاف هایون خزینه سنه ذمعی بولونمش و متوفانک ترکسی حکمه ققتیشن تحریر اولونماسی و مطلوب خزینه اقدام و دیون سائرہ مقدم بولونماسی جهتله مبلغ مزبورک اول ماول ترکه مذکورہ اتمانندن بلاشبوت افزایله جانب خزینه به تسلیمی ضمننده اوقاف هایون مفتشی فضیلتو افتدی حضرتلرینه صراحة بیورلدی سامی و کالتنهایلرینک شرفصدوری منوط امر و اراده علیه حضرت آصفانلری ایدوکی جانب تحصیلاندن با مذکره افاده و بیان قلنش اولمغله اولبابده امر و فرمان حضرت ولی الامر کدر

۲۴ ذی القعدة سنه ۲۷۸

مهر

السید احمد و فیک

Nezâreti Evkafı Hümâyün

adet

214

Kara Osman zâde Hacı Hüseyin Ağa vakfından Bergama Kazasında kâin senevî yedi bin kuruş icarelü maa merbutat nısıf hisse dört bab değirmen mutasarrıfı Beğlerbeği sakinlerinden müteveffa Şeyh Rıfka damadı Yusuf Ağanın vefatı vukuiyle teraküm iden icareden iki sene on aylık yirmi bir bin iki yüz elli kuruş evkafı hümâyün hazinesine zimmeti bulunmuş ve müteveffanın terekesi mahkemei teftişten tahrir olunması ve matlubu hazine akdem ve diüyünü saire mukaddem bulunması cihetiyle meblâğı mezburun evvel beevvel terekei mezbure esmanından bilâ sübut ifraziyle canibi hazineye teslimi zmnında Evkafı Hümâyün müfettişi faziletli efendi hazretlerine sarahaten Buyruldu-i sâmi-ı vekâletpenahilerinin şerefsudûru menutı emrî irâdei aliyyei hazreti âsafâneleri idüğü cânibi tahsilâtta bâmüzekkere ifade ve

بسم الله الرحمن الرحيم
 هذا ما كتبه في سنة ٩٩٠ هـ
 في شهر ربيع الثاني
 في يوم الاثنين
 في الساعة السادسة
 في مدينة بغداد
 في دار الخزانة
 في عهد السلطان
 في سنة ٩٩٠ هـ
 في شهر ربيع الثاني
 في يوم الاثنين
 في الساعة السادسة
 في مدينة بغداد
 في دار الخزانة
 في عهد السلطان

بسم الله الرحمن الرحيم
 هذا ما كتبه في سنة ٩٩٠ هـ
 في شهر ربيع الثاني
 في يوم الاثنين
 في الساعة السادسة
 في مدينة بغداد
 في دار الخزانة
 في عهد السلطان

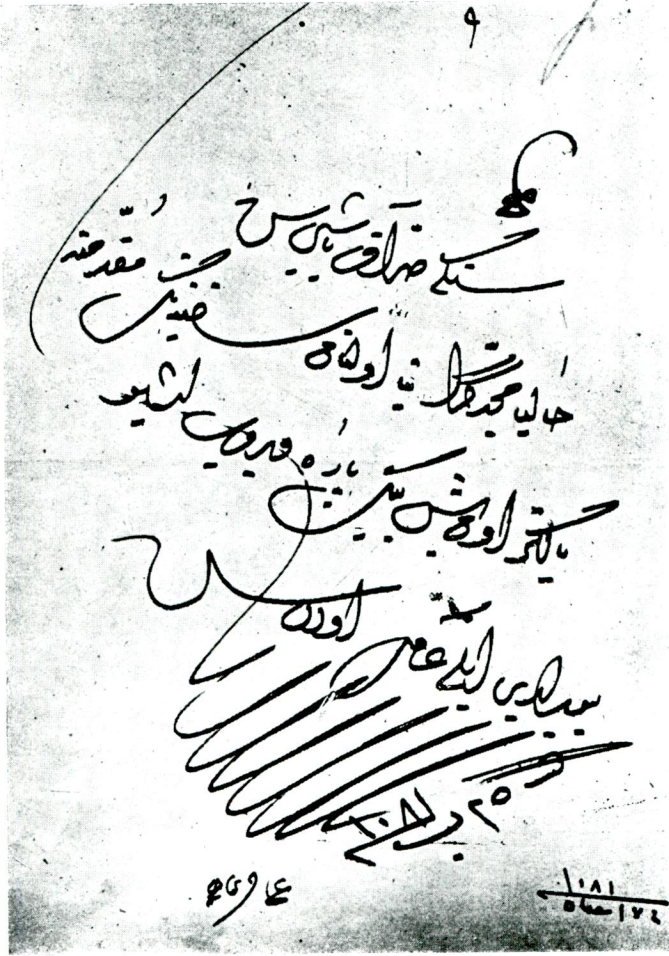
بسم الله الرحمن الرحيم
 هذا ما كتبه في سنة ٩٩٠ هـ
 في شهر ربيع الثاني
 في يوم الاثنين
 في الساعة السادسة
 في مدينة بغداد
 في دار الخزانة
 في عهد السلطان

بسم الله الرحمن الرحيم
 هذا ما كتبه في سنة ٩٩٠ هـ
 في شهر ربيع الثاني
 في يوم الاثنين
 في الساعة السادسة
 في مدينة بغداد
 في دار الخزانة
 في عهد السلطان

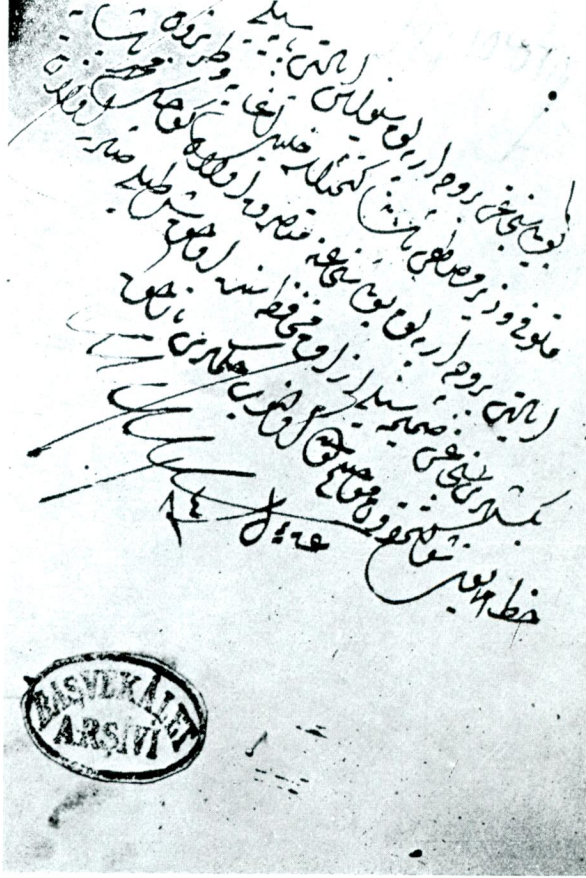
1 — Buyruklı yazısını havi 990 H. tarihli bir vesika

مرگه قدره و بارگاه و قارن ز غرض ای سید ایله رزق کرده الهام و الی و الحاح
 در سلفان بنیانی حضرتان بنیانی که خالصانه بفرموده با تمام اولاد سنان من لری بوفیه کلمه
 ایفرنا جی زبونه و نه الا جبرنا و غیره سادسه لری و محمد و طاهر و سید بهی ز لکری غرضی ایله
 لری با جری و بی زبونه و علی و اله و زینب و کجوب جی صوم خری ان کربانیا لری و غرض
 ظم و صی ایدیه الی و لایقه و مخالف و لیسوع فی اولی و علی لری بهی در کین و خفی و کجوب لری و غرض
 اولسوق و الی و لایقه زبور لری و صوم خری و جبر و حیا و زینب کجوب فی لری و بصدیج و غرض
 الی و لایقه زینب کجوب لری و غرض و صوم خری و جبر و حیا و زینب کجوب فی لری و بصدیج و غرض
 لری و غرض و صوم خری و جبر و حیا و زینب کجوب فی لری و بصدیج و غرض
 ریخا و نه و صوم خری و جبر و حیا و زینب کجوب فی لری و بصدیج و غرض

این کلمه در کتب قدسیه
 در کتب قدسیه
 در کتب قدسیه
 در کتب قدسیه

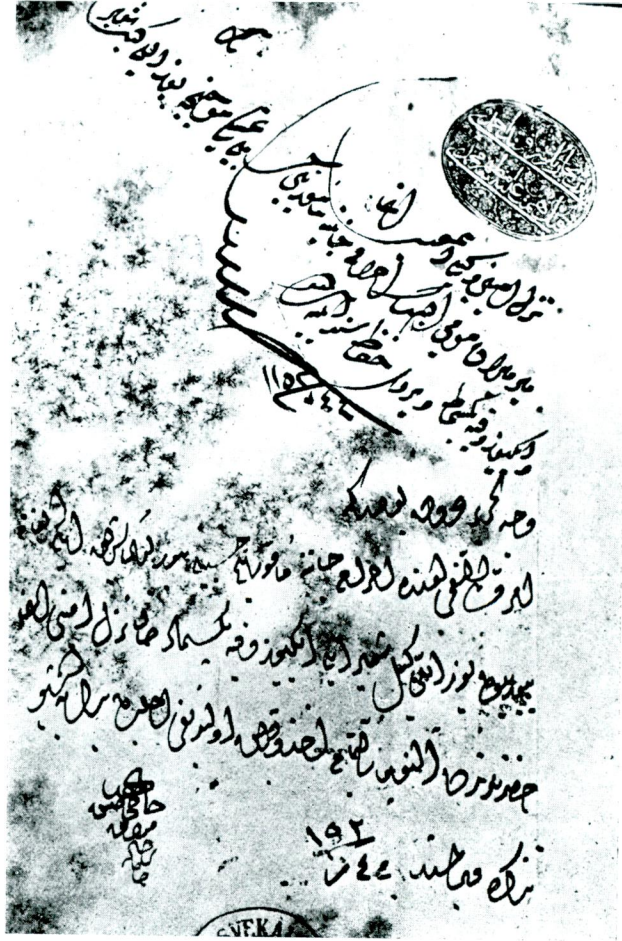
5 — Veziriâzam'ın (1531 H.) tarihli beyaz üzerine yazılan Buyruldisındaki işaret şekline gelen Buyruldı yazısı

6 – 1084 tarihindeki birkaç tayine dair Sadrıazam'ın beyaz üzerine Buyruhdısı

Handwritten Ottoman Turkish text, likely a decree or order, written in a cursive script. The text is arranged in several lines, starting with a large initial letter 'S'. The content appears to be a formal instruction or appointment. At the bottom right, there is a rectangular stamp with some illegible text and a date. Below the main text, there is a signature and the word 'املا' (Amela) written in a smaller script.

7 — Sadriazam'ın 1096 tarihiyle Defterdar'a Buyruğısı

10 — Vezir Mehmed Paşanın (1152 H.) tarihli Buyrukdışı

غزو قندهار
 بنامه ابا...
 جنید ارضیع البانی و جنید...
 عربانه نجیب و احلام...
 او و حاکم احوال...
 صحت کافه ترتیب...
 اولاد ما...
 هر دو...
 اولاد...
 پنج و خیر...
 منبیه...
 بر فطه...
 لکن...
 سالک...
 بر فطه...

2330
2

تکرار کردیم که در روز طاری قدر بولک لادریزه کانه فضلک فضا و نیک
 قضیه لادریز و فیض قعه زردی ز می فضا سه مودر بود
 نقلی ز با بکرمی طغوز و لادریزه در کانه لودری ملاحظه
 لادریزه در این عرض سبانه بی نصیر کانه کانه کانه کانه کانه کانه
 کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه
 چینی حرکت مبارکه لادریزه
 کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه

مورد قولی که
 بوسه سخا خنده لادریزه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه
 دستوی نسخ اولی در این حال سوا جیلری کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه
 و اونوز سوز سوز نسخ اولی در این حال سوا جیلری کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه کانه
 کانه
 کانه
 کانه

13 — Bosna Valisi Ali Paşanın (1230 H.) tarihli derkenar Buyruğdısı

۴

مخبر کونش
 ووزار کونش
 دراضار و معضال لاهنه
 بيم وزير زلاله ارج بکند
 اوضاع بنا چوس مولودى
 نزاره لوتنه و کس
 با کوزله ارض و کس
 مطنه بيم لاهنه
 قانقار سر و
 و بيم لاهنه
 کت بيم بوزار

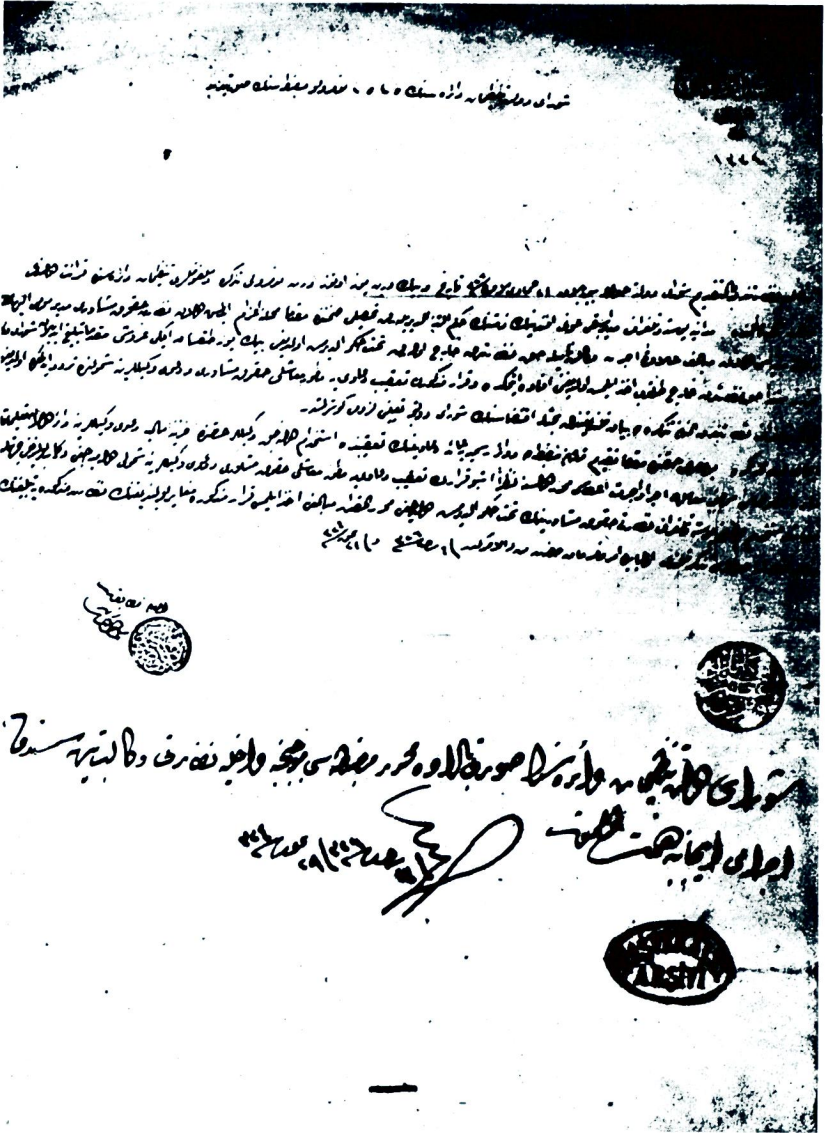
دکوزله حرم کس عبد ربه کفرى سيجاقى فاعفای حنبو لاقى بزوجه کس سينا با نای مولود لاقى بزجه
 و کوزله اعضاى مجلس حنبو با و لاقى و لاقى بزوجه کس سينا با نای مولود لاقى بزجه
 بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 اوضاع بنا چوس مولودى و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 نزاره لوتنه و کس و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 با کوزله ارض و کس و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 مطنه بيم لاهنه و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 قانقار سر و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 و بيم لاهنه و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند
 کت بيم بوزار و بيم وزير زلاله ارج بکند و بيم وزير زلاله ارج بکند

16 — Ankara Valisi Safvetî Paşanın Çankırı Kaymakamı, Naib ve sâireye gönderdiği (1267 H.) tarihli Buyruldisı

17 — Sadriazam Keçeci zâde Fuad Paşanın 1279 H. tarihli Buyruğdısı

20 — Sadriazam Kâmil Paşanın (1326 H.) tarihli Buyruğası

beyan kılınmış olmağla olbabta emrü ferman hazreti veliyyül-
emrindir *4 Zilkade - sene 278*
Mühür
Esseyit Ahmed Vefik

Bu arızanın üzerinde Sadrîâzam Fuat Paşanın :

محمد فؤاد وزیر اعظم

kişeli mührü ve altında da şu buyrulması görülür:

اوقاف ہایون ناظری عطوفلو افتدی حضرتلری
 موجبنجه درکنارده کوستریلدیکی اوزره بیورلدی تسطیر اولنغله خزینجه دخی
 تسویة مقتضاسنه همت بیورهل دیو
 بیورلدی ۱۱ ذی القعدة سنه ۲۷۸

Evkafı hümayun nazırı atufellü efendi hazretleri
Mûcebince derkenarda gösterildiği üzre buyruldu tastir
olunmağla hazinece dahi tesvîyei muktezasına himmet buyurular
deyu

Buyruldu

11 - Zilkade - sene 278

Bu arızanın son kısmında evkaf nazırına buyruldu yazıldığına dair şu kayıt vardır :

اشبو هریر موجبنجه فی ۱۲ ذی القعدة سنه ۷۸ تاریخنده افتدی* مشارالیه
 حضرتلرینه بیورلدی* عالی یازیلشدر فرمان حضرت ولی الامر کدر

İşbu takrir mucebince Fi 12 Zilkade sene 78 tarihinde efendi-i müşarünileyh hazretlerine Buyruldu-i âli yazılmıştır, ferman hazreti veliyyülemrindir.

Ahmed Vefik Paşanın mühründeki «esseyid=السید» ibaresi zamanın modasına tebaan hakkedilmiş olup kendisinin seyitlikle hiçbir alâkası yoktur.

Vesika XVIII :

Gerek bu vesika ve gerek bunlardan sonraki diğer iki vesika Sadrîâzam Said, Ferid ve Kâmil Paşalara ait olup bunlardan tarih

itibariyle en eskisi olan 319 Zilhicce 21 tarihlisinin suretini yazarak diğerlerinin fotoğrafisini makalenin sonuna koydum.

باب عالی
دائرة صدارت عظمیٰ
مکتوبی قلمی
تذکرہ معروضہ صورتیدر
عدد
۵۰۲

داخلیہ نظارت جلیلہ سندن بالورود شورای دواته حواله اولان تذکره آوزهرینه مالیه دائره سندن تنظیم ولفاً عرض و تقدیم قلنان مضبطه ده ذمتی ظهور ایتدیکی ادعاسیله تحت محاکمه آکینمش اولان از میر پوسته خانه سی مدیر سابق مصطفی شگری افندی نك شورای مذکور تمیز محکمه سنجه عدم مسئولیتته قرار ویریش اولسنه مبنی بعض انشاآت و تعمیرات و ساترهدن طولای نی نامنه مقید اولان آلتی بیک در تیوز غروش یکر می پاره نك ترقین قیدی خصوصنک نظارت مشارالیه بیه حواله سی لزومی کوستریش اولمغه اولبابده هر نه وجهله امر و فرمان هایون حضرت خلافتیناهی شرقسنوخ و صدور بیوریلور ایسه حکم جلیلی انفاذ ایدیله جکی بیانیله تذکره ثناوری ترقیم قلندی افندم

۲۱ ذی الحججه سنه ۳۱۹ و ۱۸ مارت سنه ۳۱۸

صدراعظم
سمید

شرفصادر اولان اراده سنیه حضرت خلافتیناهی بی مبلغ هاشم صورتیدر رسیده دست تمظیم اولوب ملفوفیله منظور عالی بیوریلان اشبو تذکره سامیه صدارتیناهی اوزهرینه موجبنجه اراده سنیه حضرت خلافتیناهی شرفصدور بیوریش اولمغه اولبابده امر و فرمان حضرت ولی الامر کدر

محرم ۱۲ سنه ۳۰ ۸ نیسان سنه ۳۱۹ سرکاتب حضرت شهریار
تحسین

اصلنه مطابقدر

مهر
مکتوبی صدارت عالی

مهر
وزیر اعظم سمید

صورتلری بالاده محرر تذکره معروضه و شرفصادر اولان اراده سنیه جناب

خلافتنامہ میں مبلغ ہامش موجبہ داخلہ نظارت جلیلہ سندن اقتضاسنک افاضتہ ہمت
بیورلق

بیورلدی فی ۱۵ محرم سنہ ۳۰ فی ۱۱ نisan سنہ ۳۱۸

Babı Âlî

Dairei Sadareti uzma

Mektûbî kalemi Tezkirei mârûza suretidir

aded

502

Dahiliyye nezâreti celilesinden bilvürûd Şürâyı devlete havale olunan tezkire üzerine Maliye dairesinden tanzim ve leffen arzu takdim kılınan mazbatada zimmeti zuhûr ettiği iddiasıyla tahtı muhakemeye alınmış olan İzmir Postahanesi Müdiri sâbıkı Mustafa Sükrî efendinin şurayı mezkûr Temyiz Mahkemesince ademi mesuliyetine karar verilmiş olmasına mebni bazı inşaat ve tamirat ve sâireden dolayı namına mukayyed olan altıbin döryüz gurus yirmi paranın terkinî kaydı hususının Nezareti müşarün-ileyhaya havalesi lüzûmı gösterilmiş olmağla olbabda her ne vechile emrû fermanı hümâyunı hazreti hilâfetpenâhi şerefsünâh ve sudur buyrulur ise hükmü celilî infaz idileceği beyanıyla tezkirei senâveri terkîm kılındı efendim

21 - Zilâicce - sene 319 ve 18 Mart 318

Sadrîâzam

Said

Şerefsâdır olan irâdei seniyyei hazreti Hilâfetpenâhiyi mübelliğ hâmiş sûretidir :

Resîydei desti tazim olub melfûfiyle manzûrı âlî buyurulan işbu tezkirei samiyeyi Sadaretpenâhileri üzerine mücebince iradei seniyyei hazreti Hilâfetpenâhi şerefsudur buyurulmuş olmağla olbabda emrû ferman hazreti veliyyülemrindir

12 Muharrem 320

8 Nisan 919

Serkâtibi hazreti

şehriyâri

Tahsin

Ashına mutabıkdır

Mühür

Mektubi-i Sadareti Âlî

Mâhür
Veziriâzam Said

Sûretleri balâda muharrer tezkirei mâruza ve şerefsadır olan irâdei seniyyei cenâbı Hilâfetpenahiyi mübelliğ hâmiş mücebince Dahiliye nezareti celilesinden iktizasının ifâsına himmet buyrulmak

Buyruldı Fi 15 Muharrem 320 Fi 11 Nisan 319

19 ve 20 numaralı muamele ve buyuruldılar aynı tarzda olduğundan suretleri yazılmamıştır.

Nümunelerini koyduğum vesikalarda görüleceği üzere evvelce yazı ile başlıyan « Buyruldı » tabiri sonraları bir işareti mahsusa şeklini almış ve bu işaret Osmanlı İmparatorluğunun ilgasına kadar devam etmiştir.
